

ลูก ๆ ของเขาให้มากยิ่งขึ้น เขาต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยของตนเอง เอาใจใส่ระมัดระวังลูก ๆ ของตนเอง ให้มากขึ้น จะต้องเชื่อมความรัก ความเข้าใจให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ จะต้องโน้มน้าวเด็ก ๆ ด้วยกับอุปนิสัย และพฤติกรรมที่ดีงามของตนเอง ทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตของพวกเขา ต้องทำความเข้าใจกับเด็กให้ดี อะไรถูกอะไรผิด อะไรดีอะไรชั่วต้องอธิบายให้เด็กฟัง

ต้องทำทุกวิถีทางที่จะทำให้เด็กสามารถแยกแยะมารยาทที่ดีงามและมารยาทอันเลวทรามออกจากกันได้ด้วยตัวของตนเองและรู้สึกถึงความน่ารังเกียจของความชั่วช้า ความเลวทรามต่ำช้าต่าง ๆ ถ้าผู้ปกครองเป็นผู้มีปัญญาและฉลาดในการอบรม มีความอดทน เอาใจจริง เอาใจจริง เขาก็สามารถไปถึงยังเป้าหมายได้ระดับหนึ่ง และอาจหยุดยั้งการอบรมสั่งสอนที่ผิดพลาดของคู่ครองของเขาได้ อย่างไรก็ตาม มันก็เป็นงานที่ยากมากทีเดียว แต่มันมีคุณค่าควรแก่การปฏิบัติอย่างหลีกเลี่ยงมิได้นักวิชาการคนหนึ่งเขียนไว้ว่า :

ในครอบครัวที่พ่อและแม่มีทัศนคติในเรื่องการอบรมเด็กเป็นแนวเดียวกัน คิดเหมือน ๆ กัน ความต้องการและการกระทำของเขาทั้งสองสอดคล้องกัน ละก็จะเป็นเงื่อนไขที่ดีสำหรับการปูพื้นฐานลักษณะนิสัยของเด็กได้ ครอบครัวคือ สังคมหนึ่งซึ่งในนั้นเด็ก ๆ จะได้รับพฤติกรรมลักษณะนิสัยมา ในครอบครัวที่มีสมาชิกเป็นคนมีนิสัยเป็นกันเอง โดยธรรมชาติเด็กก็จะมึนนิสัยเยือกเย็น ช่วยเหลือตนเองได้อย่างสม่ำเสมอ ทางกลับกัน ในครอบครัวที่พ่อแม่มักมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันอยู่เสมอ มันก็จะสร้างบรรยากาศที่ไม่สงบขึ้น ซึ่งเด็กจะมีนิสัยโทษตนเองและอารมณ์เสียบ่อย ❁

อัคลาก:

จริยธรรมที่ต้องเรียนรู้

ตอนที่ 2

จริยธรรม

อายะตุลลอฮ์ เชคมะศอฮิรี

มนุษย์คืออะไร ?

❁ ความหมายที่แท้จริงของความเป็นมนุษย์นั้นไม่มีผู้ใดรู้ นอกจากผู้สร้างและผู้ให้กำเนิดเขาเท่านั้น สิ่งที่เราจะพูดคุยและค้นหาทสรุปนั้น เราจะเรียนรู้ในแงุ่มุมที่เกี่ยวกับจริยธรรมอันสัมพันธ์กับความเป็นมนุษย์โดยถ่ายทอดมาจากอัล-กุรอานซึ่งเป็นคัมภีร์ที่เกี่ยวกับ ‘อัคลาก’ โดยตรง ดังนั้นสิ่งที่เราจะได้จากการเรียนรู้ในเรื่องนี้ก็คือ ‘ลักษณะของความเป็นมนุษย์’ มิใช่ ‘ความจริงแท้ของความเป็นมนุษย์’

อัล-กุรอานได้กล่าวถึงมนุษย์ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของโลกแห่งการสร้างสรรค์ และเป็นสิ่งถูกสร้างที่สมบูรณ์แบบที่สุดดังตัวอย่างที่ว่า :

(1) มนุษย์เป็นค่อลีฟะตุลลอฮ์ (ตัวแทนของอัลลอฮ์) บนหน้าโลกนี้ ดังที่อัลลอฮ์ (ช.บ) ตรัสว่า :

...إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً ... ﴿البقرة: 30﴾

“แน่นอนอย่างยิ่ง ข้าจะสร้างตัวแทน (ค่อลีฟะฮ์) ขึ้นมาในโลกนี้”

(อัล-บะกะเราะฮฺ : 30)

(2) มนุษย์เป็นตัวจำแลงพระนามอันบริสุทธิ์ และคุณลักษณะอันประเสริฐทั้งหมด ดังที่พระองค์ตรัสว่า :

﴿البقرة : 31﴾ وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ...

“และพระองค์ได้สอนอาดัมให้รู้ถึงพระนามอันจารึลงทั้งหมด ....”

(อัล-บะกะเราะฮฺ : 31)

(3) มนุษย์เป็นตัวจำแลงรูป (วิญญาณ) ของอัลลอฮฺ ดังที่พระองค์ตรัสว่า :

﴿الحجر : 29﴾ فَإِذَا سَوَّيْتَهُ وَنَفَخْتَ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ

“เมื่อข้าได้กำหนดรูปร่างเขาสมบูรณ์มั่นคงแล้ว ข้าได้เป่าวิญญาณของข้าเข้าไปในเขา แล้วทั้งหมดก็ก้มลงซุกมุด (ให้ความเคารพ)ต่อเขา” (อัล-ฮิจญ์รี : 29)

(4) มนุษย์เป็นที่ซุกมุด (ให้ความเคารพ) ของมวลมะลาอิกะฮฺ ดังที่พระองค์ตรัสว่า :

﴿الحجر : 30﴾ فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ

“แล้วมะลาอิกะฮฺทั้งหมดก็ก้มลงซุกมุด(แก่อาดัม)”

(อัล-ฮิจญ์รี : 30)

(5) มนุษย์เป็นผู้ที่น้อมรับอะมานะฮฺ (พันธสัญญา) ของอัลลอฮฺ (ช.บ) ดังที่พระองค์ตรัสว่า

﴿الأخزاب : 72﴾ إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

“เราได้เสนอพันธสัญญา(อะมานะฮฺ)แก่ท้องฟ้า แผ่นดินและขุนเขา แต่พวกมันปฏิเสธและหวาดกลัวที่จะน้อมรับพันธสัญญานั้น มนุษย์เป็นผู้ที่น้อมรับเอาพันธสัญญานั้นมา แน่แน่นอนเหลือเกินเขาเป็นผู้ธรรมอีกทั้งโง่เขลา ” (อัล-อะฮฺซาบ : 72)

ความหมายของอะมานะฮฺ (พันธสัญญา) ก็คือใจกลางอันหมายถึง บัลลังก์ของอัลลอฮฺ(ช.บ) ระดับของมนุษย์ตรงนี้ถือว่ามีความยิ่งใหญ่และยิ่งใหญ่ที่สุด ดังนั้นพระองค์ จึงกล่าวคุณลักษณะของเขาไว้ในตอนท้ายของอายะฮฺว่า “เขาเป็นผู้ธรรมอีกทั้งโง่เขลา” การที่เขาเป็นผู้ธรรมก็คือเขาไม่รู้จักฐานะภาพของตนเองและไม่ใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่เขาได้อยู่ ส่วนการที่เขาโง่เขลานั้นก็เพราะไม่รู้จักฐานะที่เขาได้อยู่ว่าเป็นอะมานะฮฺ (ของฝาก)ที่จะนำพาเขาไปสู่ตำแหน่ง ‘ลิกออัลลอฮฺ’ (พบอัลลอฮฺ) ตามระดับชั้นต่าง ๆ นี่เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความสูงส่งของฐานะภาพแห่งการเป็นมนุษย์ ความสามารถและตำแหน่งของเขา

มนุษย์ถูกสร้างมาเพื่ออะไร ?

คำถามนี้เป็นคำถามที่ถูกนำมาพูดบ่อยครั้งเพื่อการถก

เถียงที่ไม่ยอมสิ้นสุด ทั้งๆ ที่อัล-กุรอานได้กล่าวยืนยันไว้อย่างชัดเจน ซึ่งเราอาจยกมาเพียงไม่กี่อายะฮฺ และอธิบายมันเท่าที่จะเป็นไปได้

อัล-กุรอานต้องการจะกล่าวว่า สิ่งถูกสร้างทั้งหมดไม่ว่าจะอยู่ในโลกแห่งการกำหนดกฎเกณฑ์ตายตัว หรือโลกที่สัมพันธ์กับสภาวะโดยทั่วไปนั้น การมีอยู่ของสิ่งถูกสร้างเหล่านั้นเพื่อมนุษย์ ดังที่อัลลอฮฺ (ช.บ) ตรัสว่า :

﴿لقمان : 20﴾ أَمْ تَرَوُنَّ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرًا وَبَاطِنًا

“สูเจ้ามองไม่เห็นหรือว่า อัลลอฮฺทรงกำหนดให้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในชั้นฟ้าและผืนแผ่นดิน อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของสูเจ้าและได้ให้ความโปรดปรานทั้งหมดของพระองค์ แก่สูเจ้าไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่เปิดเผยหรือซ่อนเร้นอยู่ (ลุกมาน : 20)

และที่พระองค์ตรัสว่า :

﴿آل عمران : 164﴾ لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ ...

“แน่นอนอย่างยิ่ง อัลลอฮฺได้ให้ความโปรดปรานพิเศษแก่ผู้ศรัทธาทุกคน เมื่อพระองค์ได้ทรงแต่งตั้งศาสนทูตคนหนึ่ง ที่มาจากพวกเขาเองให้อยู่ในหมู่พวกเขา เขาจะทำหน้าที่สาธยายสัญญาต่าง ๆ ของพระองค์ และวิทบัญญัติแก่พวกเขา” (อาลิอิมรอน : 164)

อายะฮฺทั้งสองที่ได้ยกมานั้น เป็นหลักฐานที่บ่งบอกว่าโลกแห่งการสร้างสรรคที่มีกฎเกณฑ์ตายตัวและโลกแห่งการสร้างสรรคที่มีการกำหนดให้กระทำหรือไม่กระทำนั้น ล้วนเป็นของมนุษย์ทั้งสิ้น

ในส่วนของมนุษย์บางที่อัล-กุรอานกล่าวว่า เขาถูกสร้างขึ้นมาเพื่อการอิบาดะฮฺ (เคารพภักดี) โดยเฉพาะ ดังที่อัล-กุรอานกล่าวว่า :

﴿الذاريات : 56﴾ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

“ข้ามิได้สร้างญินหรือมนุษย์ขึ้นมาเพื่อสิ่งอื่นใดนอกเสียจากเพื่อการอิบาดะฮฺต่อข้าเท่านั้น” (อัล-ซารียาต : 56)

ความหมายก็คือเพื่อไปให้ถึงยังตำแหน่งของผู้จงรักภักดีด้วยเหตุนี้เองที่ท่านอิมาม(อ)ได้อธิบายประโยค “เพื่อการอิบาดะฮฺต่อข้า” ว่า “เพื่อจะได้รู้จักข้า”

หรือไม่ก็บอกว่าเขาถูกสร้างมาเพื่อไปให้ถึงยังตำแหน่งของผู้ใกล้ชิด ดังที่อัลลอฮฺ (ช.บ.) ตรัสว่า ....

﴿الواقعة : 9﴾ فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ، وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمِ، وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ، أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ

“กลุ่มชนขวาขวา กลุ่มชนขวาคือใคร และกลุ่มชนซ้ายซ้าย กลุ่มชนซ้ายซ้ายคือใคร อีกทั้งกลุ่มชนที่ลำนำหน้าไปแล้ว

46 สำนวนอิสลาม

พวกเขาคือกลุ่มชนผู้ใกล้ชิด “ (อัล-วาเกียฮะ : 9)

หรือเพื่อความสมบูรณ์ขึ้น ดังที่พระองค์ตรัสว่า :

﴿إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيْعًا بَصِيْرًا﴾ (الإنسان : ๒)

“เราได้สร้างมนุษย์มาจากน้ำอสุจิที่ไม่บริสุทธิ์ เราได้ทดสอบเขา แล้วเราก็สร้างให้เขาเป็นผู้ได้ยินและมองเห็น” (อัล-อินชาน : 2)

หรือที่อัล-กุรอานบอกวามนุษย์ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อไปให้ถึงยังตำแหน่งการพบกับอัลลอฮ์ ดังมีใจความว่า :

﴿يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ﴾ (الإنشاق : ๖)

“โอ้มนุษย์ทั้งหลายแน่นอนเหลือเกิน เจ้ากำลังเดินทางอย่างยากลำบากไปพบพระผู้อภิบาลของเจ้า แล้วก็จะได้พบพระองค์” (อัล-อินชีกอก : 6)

หรือบอกวามนุษย์ถูกสร้างมาด้วยความเมตตา และเพื่อความเมตตา ดังที่ว่า :

﴿إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلَدَاتِكَ خَلَقَهُمْ...﴾ (هود : ๑๑๙)

“ยกเว้นบุคคลที่พระผู้อภิบาลของเจ้าให้ความเมตตา และเป็นเช่นเดียวกับที่พระองค์ทรงสร้างพวกเขา” (ฮูด : 119)

หรือบอกวามนุษย์ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อไปถึงยังตำแหน่งที่สูงที่สุด ดังที่อัลลอฮ์ (ช.บ.) ตรัสว่า :

﴿يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً﴾ (الفجر : ๒๗-๒๘)

“โอ้ดวงจิตที่สงบนิ่งแล้ว จงคืนกลับสู่พระผู้อภิบาลของเจ้าด้วยความยินดี และได้รับการยินดี” (อัล-ฟัจญ์ริ : 27-28)

ใครที่เข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อจุดมุ่งหมายของอัล-กุรอาน จะทราบได้ทันทีว่า สะดือบทหนึ่งทีกล่าวถึงท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ) ว่า :

“ข้าสร้างทุกสรรพสิ่งเพื่อเจ้า และสร้างเจ้าเพื่อข้า”

นั่นมีความหมายว่าอย่างไร ?

สรุปในประเด็นนี้ก็คือ อายะต่าง ๆ ที่ได้ยกไป และที่มีความหมายใกล้เคียงกับอายะฮ์เหล่านี้ ทำให้เราเข้าใจได้ว่า โลกของสิ่งถูกสร้างทั้งหมดของพระองค์ถูกสร้างมาเพื่อมนุษย์ และตัวมนุษย์เองถูกสร้างเพื่ออัลลอฮ์(ช.บ.) ขอสาบาน มันช่างวิเศษและน่าภาคภูมิใจเหลือเกิน

ประเด็นสรุปจากอายะฮ์ต่างๆ ที่พูดถึงเรื่องมนุษย์

อันที่จริงแล้วอัล-กุรอานได้ยกย่องมนุษย์ไว้อย่างสูงส่งถึงขนาดบอกว่า มนุษย์เป็นสิ่งถูกสร้างที่สมบูรณ์ที่สุด และมีเกียรติที่สุดในบรรดาสสิ่งถูกสร้างทั้งหมด ดังที่อัลลอฮ์(ช.บ.)ตรัสว่า :

﴿فَإِذَا سَوَّيْتَهُ وَنَفَخْتَ فِيهِ مِنْ رُوْحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ﴾ (الحجر : ๒๙)

“เมื่อข้าได้กำหนดรูปร่างเขาสมบูรณ์มั่นคงแล้ว ข้าได้เป่าวิญญาณของข้าเข้าไปในเขา แล้วทั้งหมดก็กลมลงชุด (ให้ความเคารพ)ต่อเขา” (อัล-ฮิจญ์ริ : 29)

ขณะเดียวกันก็ได้ปรัมปราสไว้อย่างรุนแรงว่า :

﴿وَالْعَصْرِ. إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ﴾ (العصر : ๑-๒)

“ขอสาบานด้วยเวลาสาย มนุษย์ตกอยู่ในสภาพขาดทุนอย่างแน่นอน (อัล-อัศร : 1-2)

ฉะนั้น ถ้าใครได้พิจารณาไปที่อายะฮ์แรกก็จะบอกว่า มนุษย์เป็นผู้ได้รับความผาสุกและสมบูรณ์อย่างแน่นอนจากเริ่มแรกเลย แต่ถ้าใครได้พิจารณาไปที่อายะฮ์ที่ สองก็จะพบว่า มนุษย์เป็นผู้ตกต่ำและไร้ค่าจากเริ่มแรกอีกเช่นกัน อย่างไรก็ตามถ้าได้พิจารณาอย่างละเอียดแล้วจะพบว่า มนุษย์นั้นประกอบไปด้วยร่างกายและจิตวิญญาณ นั่นก็คือเมื่อพิจารณาด้านจิตวิญญาณ เขาจะเป็นผู้ได้รับความผาสุกและสมบูรณ์ ดังที่อัลลอฮ์ (ช.บ.) ตรัสว่า :

﴿وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا. فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا﴾ (الشمس : ๗-๘)

“ขอสาบานด้วยดวงจิต และสิ่งที่ทำให้มันสมบูรณ์แบบแล้วพระองค์ก็ได้ดลบันดาลให้มีสภาพแห่งการฝ่าฝืน และยอมจำนน” (อัล-ซัมซุ : 7-8)

แต่ถ้าพิจารณาในด้านวัตถุคือ เขาเป็นผู้ตกต่ำดังที่อัลลอฮ์ (ช.บ.) ตรัสว่า :

﴿...إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي...﴾ (يوسف : ๕๓)

“ดวงจิตทั้งหลายมักจะเป็นดวงจิตที่จมดิ่งอยู่กับสิ่งที่ไม่ดี นอกจากดวงจิตที่พระผู้อภิบาลของฉันเมตตา(ต่อมัน)” (ยูซุฟ : 53)

อัลลอฮ์(ช.บ.) ได้รวบรวมสองสภาวะ กล่าวไว้ในอายะฮ์เดียว อันเป็นการสรุปอายะฮ์ทีกล่าวมาทั้งหมด ความว่า :

﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ﴾ (التين : ๔-๕)

“แน่นอนเหลือเกิน เราได้สร้างมนุษย์ขึ้นมาในรูปลักษณะที่ดีที่สุด หลังจากนั้นเราได้ทำให้เขาคืนกลับไปสู่จุดต่ำสุด”(อัต-ตีเน : 4-5)

‘มนุษย์’ เป็นสิ่งถูกสร้างที่มีสอง สภาวะเช่นนี้ จำเป็นต้องดิ้นรน แสวงหาความสมบูรณ์ให้ถึงที่สุด เป็นขั้นเป็นตอนไป ซึ่งแตกต่าง จากสรรพสัตว์ หรือแม้แต่ มะลาอิกะฮ์เอง

ดังนั้นใครที่อัลลอฮฺ (ช.บ.) ประทานความสำเร็จให้แก่เขา สันนิษฐานส่งเสริมเขา ให้มีชัยชนะเหนือดวงจิตที่มักจะจมดิ่งอยู่กับสิ่งที่ไม่ดี ดวงจิตของเขาผู้นั้น ก็จะกลายเป็นลำแสงที่พร้อมจะพุ่งขึ้นสู่เบื้องบน ฉะนั้นในอายะฮ์ส่วนใหญ่ที่กล่าวในเชิงดูถูกต่อฐานะแห่งความเป็นมนุษย์ก็มักจะมีข้อยกเว้นในทำนองที่กล่าวถึงบุคคลกลุ่มหนึ่ง ดังในทำยซูเราะฮ์อัล-อัศรี ดังกล่าวที่ว่า :

﴿العصر : 3﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

“ยกเว้นกลุ่มคนที่มีศรัทธาและประพฤติแต่สิ่งที่ดีงาม” (อัล-อัศรี : 3)

และผู้ใดที่อัลลอฮฺ (ช.บ.) ไม่ประทานความสำเร็จให้แก่เขา และไม่เปลี่ยนแปลงดวงจิตของเขาละก็ เขาก็จะตกต่ำลงไปเรื่อย ๆ จนถึงจุดที่ต่ำที่สุด และกลายเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มบุคคลที่อัล-กุรอาน กล่าวไว้ :

﴿الأنفال : 22﴾ إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الضُّمُورُ الَّذِينَ لَا يَتَقَلَّبُونَ

“อันที่จริงสัตว์ที่เลวร้ายที่สุด ณ อัลลอฮฺ คือคนหุนหันบก เป็นไม้ซึ่งพวกเขาไม่ใช้สมองไตร่ตรองพิจารณา” (อัล-อันฟาล : 22)

อัล-กุรอานได้กล่าวอย่างชัดเจนว่า ระบบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ หรืออาจจะเรียกได้ว่า ระบบที่ละเอียดอ่อน แน่นนอน และการดูแลที่เป็นไปตามพระประสงค์ของอัลลอฮฺนั้นได้ครอบคลุมและมีอำนาจเหนือโลกทั้งผอง อัลลอฮฺ (ช.บ.) ตรัสว่า :

﴿فصلت : 11﴾ ... فَقَالَ لَهَا وَبِذُرِّيَّتِنَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتِ أَتَيْتَا طَائِفِينَ

“...แล้วพระองค์ก็ตรัสกับท้องฟ้าและแผ่นดินว่า จงมาหาข้า (อยู่ภายใต้อำนาจของพระองค์) ไม่ว่าจะไปโดยการเชื่อฟังแต่โดยดีหรือถูกบังคับก็ตาม มันทั้งสองตอบว่า เราน้อมบัญญัติมาหาพระองค์ โดยการเชื่อฟังแต่โดยดี” (ฟุศศิลัต : 11)

และพระองค์ยังตรัสในเรื่องมะลาอิกะฮ์ว่า ...

﴿التحریم : 6﴾ ... لَا يَنْصُونَ لِلَّهِ مَا أَمَرَهُمْ ...

“พวกนั้นจะไม่ฝ่าฝืนสิ่งที่อัลลอฮฺบัญชาแก่พวกเขา” (อัต-ตะฮรีม : 6)

อัลลอฮฺ (ช.บ.) ตรัสในเรื่องสรรพสัตว์ว่า :

﴿هود : 61﴾ ... مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هِيَ آخِذَةٌ بِنَاصِيَتِهَا ...

“ไม่มีสรรพสัตว์ใดดำรงอยู่นอกเสียจากว่าพระองค์ได้ทรงควบคุมมันไว้” (ฮูด : 56)

ทว่า... ในส่วนของมนุษย์นั้น ถึงแม้ว่าจะด้อยกว่าสิ่งที่กล่าวมาในด้านเรื่อร่างก็ตาม แต่ในด้านจิตวิญญาณนั้นมีลักษณะพิเศษกว่าทุกสรรพสิ่ง ดังที่อัลลอฮฺ (ช.บ.) ตรัสว่า :

﴿الإنسان : 3﴾ إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا

“แน่นอนอย่างยิ่งเราได้ชี้แนะเขาสู่ทางนำ แต่บางส่วนก็เป็นผู้รู้คุณและบางส่วนก็อกตัญญู” (อัล-อินซาน : 3)

ดังนั้น มนุษย์จึงเป็นผู้ที่มีสิทธิ์เลือกใน 2 แนวทาง คือ สมบูรณ์พูนสุข หรือความอัปโชคไร้वासนา เขามีอิสระที่จะท่องเที่ยวไปในระดับชั้นต่าง ๆ จนกว่าจะไปถึงยังตำแหน่งหนึ่งที่ไม่มีการรับรู้ได้นอกจากอัลลอฮฺ ณ ที่นั้น ไม่มีสิ่งใดนอกจากพระองค์ เช่นเดียวกับที่เขาจะมีอิสระในการที่นำพาตัวเองจมดิ่งสู่ก้นบึ้งแห่งความตกต่ำจนถึงระดับที่อัลลอฮฺ ตรัสว่า ...

﴿الأعراف : 179﴾ ... أَوْ يَكُونُ مِنْهُمْ جَنًّا بِمَا كَفَرُوا ...

“พวกเขาเป็นเสมือนสิ่งสาราสัตว์ ยิ่งไปกว่านั้นยังด้อยต่ำกว่าพวกนั้นอีก” (อัล-อะอูรอฟ : 179)

การมีสิทธิ์เลือกเช่นนี้เองที่ถูกกล่าวถึงในวิชาอัคลาก

ความแตกต่างระหว่างมนุษย์ มะลาอิกะฮ์และสรรพสัตว์

ความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับมะลาอิกะฮ์ ก็คือ มะลาอิกะฮ์จะมีเพียงสภาวะด้านจิตวิญญาณด้านภายในเท่านั้น ซึ่งแตกต่างกับมนุษย์ที่จะมีสองสภาวะอยู่ในตัวเองคือ สภาวะด้านจิตวิญญาณและสภาวะด้านวัตถุ ซึ่งอัล-กุรอานพูดถึงในลักษณะที่เป็นจิตอันต่ำทราม

ส่วนความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสรรพสัตว์นั้นก็คือ สรรพสัตว์จะมีสภาวะด้านวัตถุเพียงอย่างเดียว

สิ่งถูกสร้างที่มีสองสภาวะเช่นนี้จำเป็นต้องดิ้นรนแสวงหาความสมบูรณ์ให้ถึงที่สุดเป็นขั้นเป็นตอนไป ซึ่งแตกต่างจากสรรพสัตว์ หรือ แม้แต่มะลาอิกะฮ์เอง

ในตอนขึ้นเมื่อยะอูรอจญ์ ท่านญิบรีล กล่าวกับท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ) ว่า ...

“ถ้าข้าพเจ้าเข้าใกล้อีกเพียงนิดเดียว ข้าพเจ้าจะถูกเผาเป็นจุณแน่” (พิสุจน์เรื่อง อัล-เมื่อยะอูรอจญ์ หน้า 382)

ความดีเด่นและเหนือกว่านี้เองที่มนุษย์จำเป็นต้องให้ความสนใจในวิชาอัคลาก เรื่องที่จะมีการพูดและถกเถียงกันในเรื่อง “วิชาอัคลาก” นี้ก็คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหน้าที่ทางศาสนา สามัญสำนึกและหน้าที่โดยทั่วไป ☺